

Briselē, 2019. gada 11. novembrī
(OR. en)

13398/19

JEUN 114
EDUC 449
SPORT 100
EMPL 561
SOC 741
DIGIT 166
SUSTDEV 163
CLIMA 295
ENV 914

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Redzējums attiecībā uz darbu ar jaunatni Eiropā – klimata pārmaiņas, jaunieši un darbs ar jaunatni – <i>politikas debates</i> (<i>publiskas debates saskaņā ar Padomes reglamenta 8. panta 2. punktu</i>) <i>[prezidentvalsts ierosinājums]</i>

Pēc apspriešanās ar Jaunatnes jautājumu darba grupu prezidentvalsts ir sagatavojusi pievienoto diskusiju dokumentu, kas tiek iesniegts kā pamats politikas debatēm, kuras notiks Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes sanāksmē 2019. gada 21. un 22. novembrī.

Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome

Brisele, 2019. gada 21. un 22. novembris

– Jaunatnes politikas debates –

"Redzējums attiecībā uz darbu ar jaunatni Eiropā – klimata pārmaiņas, jaunieši un darbs ar jaunatni"

– Prezidentvalsts sagatavots diskusiju dokuments –

1. Klimata krīze kā visneatliekamākais pasaules mēroga jautājums

Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) 2018. gada īpašajā ziņojumā ir stingri uzsvērts, ka globālā sasilšana būtu jāierobežo līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsrūpniecības laikmetu, lai izvairītos no visnopietnākajām klimata pārmaiņu sekām. Apvienoto Nāciju Organizācija 2019. gada maijā publicēja globālu novērtējuma ziņojumu par bioloģisko daudzveidību, kurā tika izteikts "brīdinājums pasaulei", ņemot vērā to, ka miljons sugu ir pakļauts izmiršanai – arī saistībā ar klimata pārmaiņām. IPCC 2019. gadā publicēja īpašus ziņojumus par klimata pārmaiņām un zemi, kā arī par okeānu un kriosfēru. Pēdējos gados klimata pārmaiņas ir kļuvušas par sabiedrības informētības centrālo tematu un politiskās darba kārtības galveno jautājumu visā pasaulē.

2. Klimata pārmaiņas kā viena no Eiropas Savienības svarīgākajām prioritātēm

Eiropas Savienība ir pastāvīgi centusies panākt arvien vērienīgāku pieeju klimata pārmaiņu mazināšanai, un šodien klimata pārmaiņu bīstamo seku novēršana ir viena no tās svarīgākajām prioritātēm. Tā ir izvirzījusi mērķus 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai un atjaunojamās enerģijas patēriņa un energoefektivitātes palielināšanai. Galvenās ES darbības ietver finanšu atbalstu apvienojumā ar regulējumu. Saskaņā ar jaunāko Eirobarometra aptauju jaunieši uzskata, ka vides aizsardzībai un cīņai pret klimata pārmaiņām, kā arī izglītībai un apmācībai, un cīņai pret nabadzību un sociālo nevienlīdzību turpmākajos gados vajadzētu būt ES galvenajām prioritātēm.

Jaunatnes jomā klimata pārmaiņas ir minētas Komisijas paziņojumā par jaunu ES jaunatnes stratēģiju 2019.–2027. gadam. Komisija vēlējās panākt, ka stratēģija "snie[dz] [jauniešiem] dzīvesprasmes, lai viņi spētu pielāgoties mainīgajai pasaulei", un "īpašu uzmanību pievērst" jauniešiem kā vietējā un pasaules mēroga ieinteresētajām personām, norādot, ka "jaunieši ir apņēmušies risināt globālās problēmas, jo īpaši ilgtspējīgas attīstības mērķus". Lai gan ES jaunatnes stratēģijā 2019.–2027. gadam nav konkrētu ieteikumu par jaunatnes lomu saistībā ar klimata pārmaiņām, tās mērķis ir "mudināt jauniešus kļūt par aktīviem pilsoņiem un sniegt viņiem šajā nolūkā nepieciešamos resursus". Eiropas jaunatnes mērķos, kas ir daļa no stratēģijas un kam būtu jāiedvesmo ES politikas veidotāji, ir atzīts, ka "sabiedrībai ir jārīkojas, lai novērstu klimata pārmaiņas un pieaugošos draudus videi".

3. Jaunieši – pirmie darbībā

Interesanti, ka – tāpat kā saistībā ar daudzām citām pārmaiņām sabiedrībā – tieši jaunieši bija tie, kuri pirmie pauda savu viedokli.

2018. gadā, dažus mēnešus pirms *IPCC* īpašā ziņojuma publicēšanas 2018. gada oktobrī, sākās jauniešu protesta akcijas pret klimata pārmaiņām – "*Fridays for future*" ("Piektdienas nākotnei"). Jauniešu protesta akcijas pret klimata pārmaiņām ātri izplatījās visā pasaulē, un plašsaziņas līdzekļi sāka tām pievērst uzmanību. Par spīti cerētajam, proti, ka demonstrācijas pamazām izbeigsies, tās patiesībā turpināja mudināt arvien vairāk jauniešu iziet ielās. 2019. gada septembrī protesta akcijās pret klimata pārmaiņām pulcējās 6 līdz 8 miljoni demonstrantu 4500 vietās 150 valstīs visā pasaulē. Turklāt sabiedrības informētība un politiskās debates par klimata pārmaiņām ir sasniegušas līdz šim vēl nepieredzēti augstu līmeni, jo īpaši Eiropas Savienībā.

Jauniešu rīcība klimata pārmaiņu jomā ir lielisks piemērs tam, kā jaunieši ir palīdzējuši virzīt uz priekšu politisko programmu un paplašināt tvērumu darbam ar jaunatni. Tā rezultātā veidojas aina, kas rada visādus jaunus jautājumus un pārdomas.

4. *Ar klimatu saistītā jauniešu aktīvisma vēstījums*

Ar klimatu saistītais jauniešu aktīvisms ir parādība, kas noteikti ir pelnījusi, lai tai pievērstu uzmanību, tostarp darbā ar jaunatni. Pirmkārt, būtu jāapspriež, kādu pienākumu sabiedrībai un lēmumu pieņēmējiem uzliek vai kādu vēstījumu tiem pauž tas, ka jaunieši – lielā skaitā un ar iespaidīgu enerģiju – nerimtīgi pieprasa stingrāku klimata politiku. Daudzās valstīs viņu viedoklis ir uzklausīts un politiķi un lēmumu pieņēmēji ir atzinīgi novērtējuši jauniešus, atzinuši, ka viņu prasības ir leģitīmas, un apsolījuši veicināt cīņu pret klimata pārmaiņām – pat ja kopumā iedzīvotāji un politiķi šajā jautājumā joprojām nav vienprātīgi. Ar politisko atbalstu ne vienmēr var pietikt – cilvēki var novērtēt un izprast jauniešu bažas, taču, kad pienāk brīdis pašiem faktiski nest upurus savā personīgajā dzīvē vai, piemēram, saistībā ar to, kā tiek vadīti uzņēmumi, nekas daudz tā arī netiek darīts. Tas ir saistīts ar, iespējams, svarīgāko uzdevumu darbā ar jaunatni, proti, motivēt jauniešus būt aktīviem pilsoņiem un atbalstīt viņu ticību līdzdalībai. Jaunie protestētāji savās akcijās iegulda daudz enerģijas un cer daudz panākt, un, ja rodas iesaids, ka tas neko nedod, var tikt nopietni ietekmēta viņu ticība aktīvam pilsoniskumam.

5. *Ceļā uz metodikas un izglītības atjaunošanu*

Ņemot vērā pieredzi, kas gūta saistībā ar klimata pārmaiņām un jauniešu politisko aktīvismu, darbā ar jaunatni būtu jāreaģē uz jauniešu bažām par klimatu, vienlaikus ņemot vērā viņu viedokļu atšķirības. Tā kā darbs ar jaunatni sniedz iespējas sasniegt dažādus jauniešus, tas varētu rosināt viņus interesēties par klimata pārmaiņām un vides jautājumiem. Jaunatnes darbiniekiem būtu jāspēj runāt par klimata pārmaiņām, un viņiem būtu jāapzinās klimata pārmaiņu ietekme uz cilvēku dzīvi un vidi. Tas ir jautājums ne tikai par atbalstu jauniešiem, kuri jau ir aktīvi, bet arī par kritiskās domāšanas un radošuma veicināšanu, kā arī par cilvēktiesībām, demokrātiskajām vērtībām un aktīvu pilsoniskumu, un arī par esošās prakses pārskatīšanu un, iespējams, jaunatklāšanu darbā ar jaunatni.

Daudz metožu darbam ar jaunatni jau ir ar dabu un vidi saistītās izglītības jomā, tāpat ir daudz NVO, kas specializējas minētajās jomās. Darbam ar jaunatni jau sen ir cieša saikne ar izglītību, kas saistīta ar piedzīvojumiem un aktivitātēm brīvā dabā. Pastāv jaunatnes centri, kuros galvenā uzmanība ir pievērsta ekoloģiskajai izglītībai. Mūsdienās, kad jaunieši šo jautājumu arvien vairāk vēlas apspriest ar jaunatnes darbiniekiem, var būt lietderīgi apvienot mūsu esošās zināšanas par praksi un – ar jauniešu palīdzību – iesaistīties jaunu darbību un darba metožu izstrādē.

Tāpat jautājums ir arī par to, kā organizēt jaunatnes darbinieku apmācību un izglītību, lai palīdzētu viņiem attaisnot jauniešu cerības. Šī jaunā situācija paver iespējas izglītības atjaunošanai. Pāreju uz ilgtspējīgāku pasauli var panākt tikai tad, ja mēs nezaudējam cerību, ka tiks rasti alternatīvi risinājumi. Tas, ka jaunieši aktīvi izmanto digitālos plašsaziņas līdzekļus (sociālos medijus, mākslu, video), sniedz iespēju alternatīvā veidā lietot informatīvus materiālus un attēlus saistībā ar klimatu, palielinot informētību par klimata pārmaiņu sekām un ierosinot veidus, kā tās novērst.

6. *Mācīties no jauniešu aktīvā pilsoniskuma jaunajiem veidiem*

Pret klimata pārmaiņām vērstie skolēnu streiki liecina par jaunu jaunatnes rīcībspējas veidu rašanos. Šī kustība nav jaunatnes organizācija, tā nav jaunatnes politiskā partija, tā nav organizēta, izmantojot darbu ar jaunatni, tā nav neliela sazvērnieku grupa, un tā nav tikai vienreizēja jauniešu akcija. Skolēnu streiki liecina – ja jaunieši ir pietiekami motivēti, viņi atrod veidu, kā izpausties. Tiem, kas iesaistīti darbā ar jaunatni, varētu būt noderīgi padomāt par savām darbībām un metodēm, ņemot vērā jauniešu rīcību klimata jomā, kā arī par to, ar kādiem pasākumiem mums ir jāpapildina esošie jauniešu pārstāvības modeļi, lai tie atbilstu jaunajiem aktīva pilsoniskuma veidiem jauniešu vidū.

7. *Klimata pārmaiņas darbā ar jaunatni kā starpnozaru izaicinājums*

Klimata pārmaiņas ir visas sabiedrības problēmjautājums, kas aptver gan publisko, gan privāto sektoru, kā arī pilsonisko sabiedrību. Starpnozaru jaunatnes politika jau ilgu laiku ir bijusi jaunatnes jomas darba kārtībā, un tā ir uzsvērtā ES jaunatnes stratēģijā 2019.–2027. gadam. Starpnozaru sadarbībai klimata pārmaiņu jomā ir jānotiek vismaz trīs līmeņos – Eiropas, valsts un vietējā līmenī. Eiropas Savienībā ar klimata pārmaiņām saistīto rīcību jaunatnes jomā, iespējams, var saistīt ar rīcību jebkurā nozarē, kas darbojas klimata pārmaiņu jomā. Valdības līmenī visiem jaunatnes politikas pasākumiem klimata pārmaiņu jomā vajadzētu būt saistītiem ar attiecīgajiem vispārējiem rīcības plāniem. Tā kā starpnozaru sadarbība, šķiet, visveiksmīgāk norit vietējā līmenī, būtu ieteicams izveidot klimata pārmaiņu pasākumus, kas sasaista jauniešus, darbu ar jaunatni, citas attiecīgās nozares (piemēram, skolas), vides organizācijas, jaunatnes organizācijas un ieinteresētos privātos uzņēmumus. Pašvaldību darbā ar jaunatni jaunatnes dienestiem ir iespēja darboties kā mediatoriem starp jauniešiem, viņu īstenotajiem pasākumiem un lēmumu pieņēmējiem. Bieži vien jaunieši savas bažas pauž ārpus pārstāvības demokrātijas iedibinātajām struktūrām, izmantojot sociālos medijus, digitālās kopienas, māksliniecisko izpausmi, mūziku vai kolektīvas kustības (piemēram, skolēnu streikus), kam arī varētu būt nepieciešama turpmāka mediācija.

8. *Jautājumi debatēm*

Ņemot vērā minēto, ministri tiek aicināti izteikties par vienu vai vairākiem no trim turpmāk minētajiem jautājumiem (ne ilgāk kā trīs minūtes).

- 1) *Kā mēs varam stiprināt darbu ar jaunatni spēju reaģēt uz jaunām problēmām, ar ko jaunieši saskaras saistībā ar klimata pārmaiņām?***
- 2) *Kā darbs ar jaunatni var atbalstīt jauniešus ar klimatu saistītajā aktīvismā un ilgtspējīgas nākotnes veidošanā?***
- 3) *Klimata pārmaiņas ir starpnozaru izaicinājums. Kā jaunatnes joma var darboties kā partneris starpnozaru sadarbībā?***